

Nr 215.

Godkänd av första kammaren den 23 maj 1919.

Godkänd av andra kammaren den 23 maj 1919.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneroglering under år 1919 för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen ävensom angående förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom samma förvaltning samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 101.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1919 (nr 2) har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* att, i avvaktan på proposition angående tillfällig löneroglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, å tilläggsstat för år 1919 såsom förslagsanslag beräkna

under andra huvudtiteln (punkt 16)	kronor	700,000
» tredje » (» 2)	»	22,100
» fjärde » (» 24)	»	64,700
» femte » (» 20)	»	343,480
» sjätte » (» 21)	»	568,400
» sjunde » (» 29)	»	272,497
» åttonde » (» 73)	»	440,018
» nionde » (» 56)	»	334,938

dels ock att till förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatersättning m. m. anvisade medel å tilläggsstat för år 1919 såsom förslagsanslag beräkna

under andra huvudtiteln (punkt 17)	kronor	100,000
» tredje » (» 3)	»	4,000
» fjärde » (» 25)	»	15,600
» femte » (» 21)	»	65,000
» sjätte » (» 22)	»	350,000
» sjunde » (» 30)	»	241,100
» åttonde » (» 74)	»	125,000
» nionde » (» 57)	»	70,000

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 14 mars 1919 avlåten proposition (nr 326), under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva,

att tillfällig löneförbättring må under år 1919 utgå vid vissa befattningar å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen enligt bilagda »förslag rörande tillfällig löneförbättring för olika grupper av beringshavare år 1919»; dock

att, beträffande befattningshavare å gammal stat, med undantag av den i nämnda förslag upptagna, å äldre stat kvarstående auditören vid flottans station i Karlskrona, den tillfälliga löneförbättringen må utgå med belopp, som av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestämmes i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna allmänna grunderna för ifrågavarande löneförbättring,

att avlöningstillägg till häradshövding ej må utgå med högre belopp, än att avlöningstillägget och den behållna inkomsten å tjänsten, beräknad enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, uppgå till sammanlagt högst 10,000 kronor,

att avlöningstillägg till lots ej må utgå med högre belopp, än att avlöningstillägget tillsammans med inkomsten av lotspenningar, beräknade enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, uppgår till högst 1,000 kronor,

att avlöningstillägg till teologie professor, som innehar prebendepastorat eller eljest åtnjuter naturaförmåner eller inkomst från enskild

donation, ej må utgå med högre belopp, än att hans sammanlagda inkomst av statsmedel och av prebendet, naturaförmånerna eller donationen, beräknad enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, uppgår till högst 9,700 kronor,

skolande, där på grund av sålunda föreskriven begränsning avlöningstillägget skall utgå med avkortat belopp, avdrag å tillägget i mån av behov göras först å den del, som är att hänföra till lönen, och därefter å den del, som är att hänföra till tjänstgöringspenningarna;

att ett provisoriskt tredje ålderstillägg å 200 kronor, varav 100 kronor skola anses motsvara lön och 100 kronor motsvara tjänstgöringspenningar, må under år 1919 utgå till kvinnliga biträden och likställda befattningshavare, som avses i propositionen bilagda förslag rörande tillfällig löneförbättring, efter femton års tjänstgöring under enahanda villkor, som gälla rörande rätt för sådana biträden till förut stadgade ålderstillägg;

att tillfällig löneförbättring må under år 1919 utgå till de lots- och fyrväsendet tillhörande befattningshavare å övergångs- och indragningsstat, vilka Eders Kungl. Maj:t prövar skäligt tillägga sådan förmån, med belopp som i varje särskilt fall bestämmes av Eders Kungl. Maj:t i skäligt förhållande till den löneförbättring av ifrågavarande slag, som tillkommer övrig personal vid lots- och fyrväsendet; samt

att den extra personalen vid de förvaltningsgrenar, beträffande vilka tillfällig löneförbättring ovan föreslagits för ordinarie personal, må under år 1919 åtnjuta löneförbättring enligt vad Eders Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, chefen för finansdepartementet därutinnan angivit, bestämmer;

dels för ovannämnda ändamål bevilja å tilläggsstat för år 1919 såsom *förslagsanslag*

till tillfällig lönereglering för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen

å andra huvudtiteln	kronor	515,000
» tredje »	»	24,000
» fjärde »	»	65,000
» femte »	»	240,000
» sjätte »	»	570,000
» sjunde »	»	219,000
» åttonde »	»	438,000
» nionde »	»	340,000 samt

till förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel

å andra huvudtiteln	kronor 180,000
» tredje »	» 4,000
» fjärde »	» 15,000
» femte »	» 100,000
» sjätte »	» 350,000
» sjunde »	» 230,000
» åttonde »	» 125,000
» nionde »	» 70,000;

dels förklara, att kostnaderna för ifrågavarande löneförbättring, i vad den avser personal, såväl ordinarie som extra, hos försäkringsinspektionen, mynt- och justeringsverket, patent- och registreringsverket, folkskolläraernas pensionsinrättning, flottans pensionskassa och domänstyrelsen, skola utgå av de medel, av vilka vederbörande verks eller inrättningsomkostnader i övrigt bestridas;

dels ock medgiva, att kostnaderna för ifrågavarande löneförbättring, i vad den avser befattningshavare å allmänna indragningsstaten, må utgå av förslagsanslaget till nämnda stat.

Föreliggande proposition om tillfällig löne reglering för år 1919 åt befattningshavarna vid den civila statsförvaltningen i allmänhet avser att bereda ersättning för den ökning i levnadskostnaderna, som intill tiden för världskrigets utbrott ägt rum från den tid, vars prisnivå varit grundläggande för löne regleringarna för respektive verk. Denna prisnivå är i allmänhet den omkring år 1905 gällande. Med utgångspunkt från denna genomfördes år 1907 löne reglering för bl. a. statskontoret, vilken i stort sett varit normerande för den senare tidens löne regleringar, fränsett de för statens affärsdrivande verk genomförda.

Den nu föreslagna löne förbättringen är att betrakta såsom en följd av de nästlidet år beslutade provisoriska löne regleringarna för kommunikationsverken, vilka just avsågo att lyfta upp lönerna vid dessa verk till 1914 års prisnivå. Denna konsekvens av 1918 års beslut är enligt riksdagens mening ofrånkomlig, då eljest tjänstemännen vid kommunikationsverken skulle bliva oskäligt gynnade framför statens civila befattningshavare i allmänhet. De av Eders Kungl. Maj:t föreslagna beloppen

för löneförbättringen å de olika befattningarna hava ej heller givit utskottet anledning till erinran.

Vad beträffar den tillfälliga löneregleringens omfattning, har utgångspunkten för det av Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget varit, att alla de personalgrupper, som efter år 1914 fått definitiv lönereglering, varvid tillämpats andra grunder än dem, som fastslagits med den s. k. statskontorstypen, i den utveckling denna efterhand erhållit, eller som på grund av särskilda riksdagens beslut för närvarande åtnjuta tillfällig löneförbättring, icke medtagits i propositionen.

Härutinnan hava i olika motioner påyrkats vissa ändringar, i syfte att åt den tillfälliga löneregleringen giva en större omfattning än av Eders Kungl. Maj:t ifrågasatts.

Vad som därvid anförts till stöd för att jämväl lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet; folkskoleseminarierna samt de tekniska elementarskolorna, fackskolorna och gymnasierna må bliva delaktig av tillfällig lönereglering, har synts riksdagen övertygande med hänsyn därtill, att av de ifrågavarande befattningshavarna lektorernas löner genom beslut av 1918 års riksdag ställts i bestämd relation till de för tjänstemännen i andra normalgraden gällande samt adjunkternas på samma sätt i förhållande till de för tjänstemännen i första normalgraden fastställda.

Vidkommande de belopp, varmed den tillfälliga löneregleringen för ifrågavarande lärarpersonal bör utgå, har riksdagen vid det förhållandet, att i lärarnas nuvarande avlöning särskilt ortstillägg ej ingår, funnit försiktigheten bjuda, att, då vid en blivande definitiv lönereglering frågan rörande ortstilläggs utgående jämväl till dessa befattningshavare torde böra underkastas förnyad prövning, icke nu besluta en löneförbättring till högre belopp än som motsvarar det för befattningshavare inom den civila statsförvaltningen förordade, med avdrag av belopp motsvarande det till sistnämnda befattningshavare utgående ortstillägget. Med hänsyn härtill synes löneförbättringen för såväl lektor som adjunkt böra bestämmas till 600 kronor. För övriga lärargrupper har i konsekvens härmed en motsvarande reduktion funnits böra äga rum. Av löneförbättringen torde $\frac{2}{3}$ böra betraktas såsom lön och $\frac{1}{3}$ såsom tjänstgöringspenningar.

I enlighet med vad som varit gällande i fråga om tillfällig löneförbättring för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken under vissa år före år 1919 torde — jämväl i anslutning till den uppfattning, som göres gällande i Eders Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag i avseende å exempelvis teologie professorer — böra föreskrivas, att, där lärare på

grund av från städer, prebenden eller donationer enligt gällande stat härflytande förmåner åtnjuter högre inkomster å tjänsten än den avlöning, som eljest i allmänhet tillkommer motsvarande befattningshavare, den tillfälliga löneförbättringen icke må utgå med högre belopp, än att densamma jämte vad som tillkommer vederbörande utöver normalavlöningen uppgår till sammanlagt högst 1,000 kronor.

Det lär vidare böra ankomma på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av grunderna för ifrågavarande tillfälliga löneförbättring må finnas erforderliga.

Enligt verkställda beräkningar torde ett beslut i nu senast angivna hänseende medföra en kostnadsökning för åttonde huvudtitelns vidkommande av 976,735 kronor. Läggas härtill den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna summan av 438,000 kronor, erhålles ett belopp av 1,414,735 kronor, vilket torde böra avrundas till 1,415,000 kronor.

Den motionsvis gjorda framställningen, att tillfällig löneförbättring måtte tillerkännas överinspektören för sinnessjukvården, har riksdagen funnit sig böra bifalla, då löneförmånerna å denna befattning icke undergått någon förhöjning, sedan befattningen genom beslut av 1901 års riksdag inrättades.

På grund av de upplysningar, som meddelats i en annan inom riksdagen väckt motion, har riksdagen vidare funnit sig böra medgiva, att den tillfälliga löneregleringen även må omfatta innehavaren av den skytteanska professuren vid universitetet i Uppsala.

Uti ett flertal andra inom riksdagen väckta motioner hava förslag framställts om utsträckande av den tillfälliga löneregleringen till andra befattningshavare än de i propositionen upptagna, bland annat till fögderiförvaltningens personal. Dessa förslag har riksdagen icke ansett sig böra biträda. Riksdagen har dock velat framhålla, att en förnyad utredning synes vara erforderlig beträffande omfattningen av den tillfälliga löneregleringen för år 1920, varvid jämväl torde böra tagas under omprövning, huruvida någon jämkning i de nu av riksdagen antagna bestämmelserna rörande löneförbättring för lärarpersonalen bör vidtagas. I den förevarande propositionen ställes visserligen i utsikt, att beträffande tillfällig lönereglering för sistnämnda år särskild proposition kommer att avlåtas till den nu pågående riksdagen. Riksdagen vill emellertid redan nu giva uttryck åt den uppfattningen, att definitivt beslut rörande en sådan tillfällig lönereglering bör fattas först av 1920 års riksdag och att för närvarande endast bör å 1920 års riksstat avsättas visst belopp för ändamålet att användas efter de närmare bestämmelser, vilka kunna komma att fastställas av nästkommande års riksdag.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skall i förekommande fall den del av den tillfälliga löneförbättringen, som ej utgöres av tjänstgöringspenningar, fördelas i lön och ortstillägg. Det vill emellertid synas riksdagen, att vid en sådan tillfällig löne reglering som den nu ifrågavarande tillräcklig anledning knappast föreligger att vidtaga en dylik uppdelning, utan anser riksdagen, att ortstilläggsbeloppet bör sammanföras med lönen, varmed ortstillägg närmast är att jämföra.

Vad utrikesdepartementets personal angår, bör, därest ny löne reglering för departementet träder i kraft under innevarande år, sagda personal uteslutas från den tillfälliga löneförbättringen från tiden för omregleringens genomförande.

I fråga om förslaget, att jämväl den extra personalen vid berörda förvaltningsgrenar skall erhålla löneförbättring under år 1919, har riksdagen ej haft anledning till erinran i annat avseende än att jämväl extra ordinarie och vikarierande lärare vid ovan angivna läroanstalter ävenledes böra härvidlag ifrågakomma. Härav betingas en kostnadsökning vidkommande åttonde huvudtiteln, vilken ökning torde kunna beräknas till 120,990 kronor, vadan för sagda huvudtitel skulle erfordras ett belopp av tillhoppa 245,990 kronor, eller avrundat 246,000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts, får riksdagen, som i särskilda skrivelser anmäler sina beslut i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, i vad den angår pensions- och indragningsstaten samt jordbruksärenden, och som i övrigt icke funnit anledning till erinran mot propositionen i vad angår befattningshavare, tillhörande de under andra t. o. m. åttonde huvudtitlarna uppförda verk och myndigheter, anmäla, att riksdagen beträffande nämnda befattningshavare *dels* medgivit,

1) att tillfällig löneförbättring må under år 1919 utgå vid vissa befattningar å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen enligt bilagda »förslag rörande tillfällig löneförbättring för olika grupper av befattningshavare år 1919» (Bilaga A); dock

att, beträffande befattningshavare å gammal stat, med undantag av den i nämnda förslag upptagna, å äldre stat kvarstående auditören vid flottans station i Karlskrona, den tillfälliga löneförbättringen må utgå med belopp, som av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestämmas i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 mars 1919 angivna allmänna grunderna för ifrågavarande löneförbättring,

att avlöningstillägg till häradshövding ej må utgå med högre belopp, än att avlöningstillägget och den behållna inkomsten å tjänsten, beräknad enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, uppgå till sammanlagt högst 10,000 kronor,

att avlöningstillägg till lots ej må utgå med högre belopp, än att avlöningstillägget tillsammans med inkomsten av lotspenningar, beräknade enligt i ovanberörda statsrådsprotokoll angivna grunder, uppgår till högst 1,000 kronor,

att avlöningstillägg till teologie professor, som innehar prebendepastorat eller eljest åtnjuter naturaförmåner eller inkomst från enskild donation, ej må utgå med högre belopp, än att hans sammanlagda inkomst av statsmedel och av prebendet, naturaförmånerna eller donationen, beräknad enligt i statsrådsprotokollet angivna grunder, uppgår till högst 9,700 kronor,

skolande, där på grund av sålunda föreskriven begränsning avlöningstillägget skall utgå med avkortat belopp, avdrag å tillägget i mån av behov göras först å den del, som är att hänföra till lönen, och därefter å den del, som är att hänföra till tjänstgöringspenningarna;

2) att ett provisoriskt tredje ålderstillägg å 200 kronor, varav 100 kronor skola anses motsvara lön och 100 kronor motsvara tjänstgöringspenningar, må under år 1919 utgå till kvinnliga biträden och likställda befattningshavare, som avses i bilagda förslag rörande tillfällig löneförbättring, efter femton års tjänstgöring under enahanda villkor, som gälla rörande rätt för sådana biträden till förut stadgade ålderstillägg;

3) att tillfällig löneförbättring må under år 1919 utgå till de lots- och fyrväsendet tillhörande befattningshavare å övergångs- och indragningsstat, vilka Eders Kungl. Maj:t prövar skäligt tillägga sådan förmån, med belopp som i varje särskilt fall bestämmes av Eders Kungl. Maj:t i skäligt förhållande till den löneförbättring av ifrågavarande slag, som tillkommer övrig personal vid lots- och fyrväsendet; samt

4) att den extra personalen vid de förvaltningsgrenar, beträffande vilka tillfällig löneförbättring ovan föreslagits för ordinarie personal, må under år 1919 åtnjuta löneförbättring, enligt vad Eders Kungl. Maj:t, i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder chefen för finansdepartementet i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 mars 1919 angivit, bestämmer;

5) att tillfällig löneförbättring må under år 1919 utgå till nedan nämnda ordinarie befattningshavare vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet, folkskoleseminarierna, de tekniska elementarskolorna, de tekniska fackskolorna och de tekniska gymnasierna med följande belopp och enligt nedan angivna grunder, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga:

vid de allmänna läroverken:

till rektor vid högre allmänt läroverk	med 600 kronor
» manlig rektor vid realskola	» 600 »
» kvinnlig rektor vid statssamskola	» 550 »
» manlig lektor	» 600 »
» kvinnlig lektor	» 550 »
» manlig adjunkt	» 600 »
» kvinnlig adjunkt	» 550 »
» ämneslärarinna vid samskola	» 470 »
» manlig teckningslärare vid högre allmänt läroverk	» 300 »
» manlig teckningslärare vid realskola	» 200 »
» manlig gymnastiklärare vid högre allmänt läroverk	» 420 »
» manlig gymnastiklärare vid realskola	» 250 »
» manlig musiklehrare vid högre allmänt läroverk	» 300 »
» manlig musiklehrare vid realskola	» 170 »
» kvinnlig teckningslärare vid högre allmänt läroverk	» 270 »
» kvinnlig teckningslärare vid realskola	» 170 »
» kvinnlig gymnastiklärare vid samskola	» 210 »
» kvinnlig musiklehrare vid realskola	» 150 »
» lärarinna i kvinnligt handarbete vid samskola	» 90 »

vid högre lärarinneseminarier:

till kvinnlig rektor	med 600 kronor
» ämneslärarinna	» 500 »
» biträdande ämneslärarinna	» 470 »
» manlig ordinarie lärare i teckning	» 435 »
» kvinnlig ordinarie lärare i teckning	» 390 »
» ordinarie lärarinna i gymnastik	» 270 »
» manlig ordinarie lärare i musik	» 280 »
» kvinnlig ordinarie lärare i musik	» 190 »
» ordinarie lärarinna i handarbete	» 340 »
» annan befattningshavare vid högre lärarinneseminarier än ovan angivits med samma belopp som för motsvarande befattningshavare vid de allmänna läroverken;	

vid folkskoleseminarierna:

till kvinnlig rektor	med 600 kronor
» manlig övningsskollärare	» 530 »

till kvinnlig övningsskollärare	med 470 kronor
» manlig lärare i teckning vid enkelseminarium	» 315 »
» kvinnlig lärare i teckning vid enkelseminarium	» 280 »
» manlig lärare i teckning vid dubbelseminarium	» 530 »
» kvinnlig lärare i teckning vid dubbelseminarium	» 500 »
» manlig lärare i musik	» 530 »
» kvinnlig lärare i musik	» 500 »
» manlig lärare i gymnastik	» 530 »
» kvinnlig lärare i gymnastik	» 500 »
» lärare i manlig slöjd	» 485 »
» lärarinna i kvinnlig slöjd	» 340 »
» lärarinna i kvinnlig slöjd vid manligt seminariums övningskola	» 250 »
» lärarinna i hushållsgöromål	» 340 »
» manlig lärare i trädgårdsskötsel vid annat folkskole- seminarium än det i Umeå	» 400 »
» kvinnlig lärare i trädgårdsskötsel vid dito	» 340 »
» lärare i trädgårdsskötsel, manlig eller kvinnlig, vid folkskoleseminariet i Umeå	» 170 »
» till annan befattningshavare vid folkskoleseminarium än ovan angivits med samma belopp som för mot- svarande befattningshavare vid de allmänna läro- verken;	

vid de tekniska elementarskolorna, de tekniska fackskolorna och de tekniska gymnasierna:

till rektor	med 600 kronor
» lektor	» 600 » ;

dock att där lärare på grund av från städer, prebenden eller donationer enligt gällande stat härflytande förmåner åtnjuter högre inkomster å tjänsten än den avlöning, som eljest i allmänhet tillkommer motsvarande befattningshavare, må den tillfälliga löneförbättringen icke utgå med högre belopp än att densamma jämte vad som, på sätt nyss är sagt, tillkommer vederbörande utöver normalavlöningen uppgår till sammanlagt högst 1,000 kronor;

6) att till övningslärare vid någon av ovannämnda läroanstalter, som bestrider undervisning utöver den mot den ordinarie lönen svarande undervisningstiden, tillfällig löneförbättring må utgå med ett belopp av

för manlig befattningshavare 20 kronor och för kvinnlig befattningshavare 18 kronor för veckotimme; dock att den tillfälliga löneförbättringen icke må utgå med högre belopp för ordinarie och extra tjänstgöring än sammanlagt 530 kronor för manlig och 500 kronor för kvinnlig övningslärare;

7) att tillfällig löneförbättring må under år 1919 utgå till extra ordinarie och vikarierande lärare vid de under mom. 5) omnämnda läroanstalter med 15 procent å nuyarande avlöningsbelopp; dock att den tillfälliga löneförbättringen må uppgå till högst 470 kronor för manlig och 420 kronor för kvinnlig sådan lärare med rätt för Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som härutinnan må befinnas erforderliga;

dels för ovannämnda ändamål beviljat å tilläggsstat för år 1919 såsom *förslagsanslag*

till tillfällig lönereglering för vissa befattningshavare å ordinarie stat inom den civila statsförvaltningen

å andra huvudtiteln	kronor	515,000:—	
» tredje »	»	24,000:—	
» fjärde »	»	65,000:—	
» femte »	»	240,000:—	
» sjätte »	»	570,000:—	
» sjunde »	»	219,000:—	
» åttonde »	»	1,415,000:—	sa mt

till¹ förstärkning av de till avlönande av vissa extra befattningshavare inom den civila statsförvaltningen samt till vikariatsersättningar m. m. anvisade medel

å andra huvudtiteln	kronor	180,000:—	
» tredje »	»	4,000:—	
» fjärde »	»	15,000:—	
» femte »	»	100,000:—	
» sjätte »	»	350,000:—	
» sjunde »	»	230,000:—	
» åttonde »	»	246,000:—	

dels ock förklarar, att kostnaderna för ifrågavarande löneförbättring, i vad den avser personal, såväl ordinarie som extra, hos försäk-

ringsinspektionen, mynt- och justeringsverket samt patent- och registreringsverket, skola utgå av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt bestridas.

Stockholm den 23 maj 1919.

Med undersåtlig vördnad.
